



# **EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE**

**31. detsembril 2002 lõppenud majandusaasta kohta**

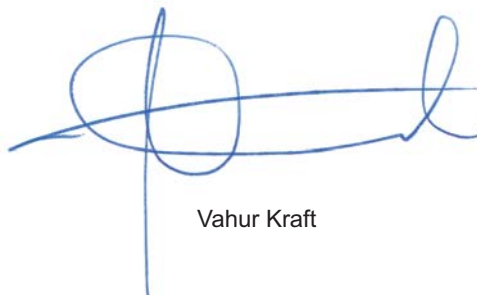
## JUHATUSE KINNITUS 31. DETSEMBRIL 2002 LÖPPENUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE

Juhatus on koostanud Eesti Panga raamatupidamise aastaaruande, mis koosneb bilansist, tulude-kulude aruandest, omakapitali liikumise aruandest ning nende aruannete lisadest. Juhatus on raamatupidamise aastaaruande koos audiitori järeldusotsusega esitanud läbivaatamiseks Eesti Panga nõukogule, kes teeb otsuse majandusaasta tulemuste kohta ning esitab selle Riigikogule kinnitamiseks.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on järgitud Eesti Panga seadust, Eesti Panga põhikirja ning Eesti Panga sisemisi raamatupidamise aastaaruande koostamise põhimõtteid ning see kajastab õigesti ja õiglaselt Eesti Panga vara, kohustusi, omakapitali ja majandustegevuse tulemust.

Raamatupidamise aastaaruandele on 25. märtsil 2003 alla kirjutanud kõik sellel päeval juhatusse kuulunud liikmed.

Juhatusesimees



Vahur Kraft

juhatuses liikmed



Rein Minka



Märten Ross



Andres Sutt

**Bilansid seisuga 31. detsember 2002 ja 2001 (tuh kr)**

	Kirje	31.12.02	31.12.01
<b>VARAD</b>			
<b>Välisvarad</b>		<b>16 407 441</b>	<b>16 122 349</b>
Kuld	1	42 267	40 438
Konverteeritav välisvaluuta	2	15 028 681	14 624 053
SDRi konto RVFis	3	1 013	610
Osalus RVFis	3	1 323 081	1 440 277
Muud nõuded RVFile	3	12 399	16 971
<b>Kodumaised varad</b>		<b>261 190</b>	<b>259 593</b>
Laenud ja muud nõuded	4	69 220	66 523
valitsus		–	1 106
krediitiasutused		9 083	8 208
muud		60 137	57 209
Aktsiad	5	73	73
Muud varad	6	9 168	4 631
Põhivarad	7	182 729	188 366
<b>Kokku varad</b>		<b>16 668 631</b>	<b>16 381 942</b>
<b>KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL</b>			
<b>Väliskohustused</b>		<b>1 516 277</b>	<b>1 463 164</b>
Välisvõlad	2	189 095	19 668
RVFi kroonikontod	3	1 322 983	1 441 279
Mitteresidentide kontod	8	4 199	2 217
<b>Kodumaised kohustused</b>		<b>11 778 845</b>	<b>12 031 648</b>
Sularaha ringluses		8 112 958	8 066 512
Krediitiasutuste kontod ja muud jooksvad kohustused	9	3 619 172	3 843 820
krediitiasutuste kontod		3 565 070	3 714 887
muud		54 102	128 933
Kohustused välisvaluutas	3	5 564	7 801
Eraldised	10	–	79 553
Muud kohustused	11	41 151	33 962
<b>Omakapital</b>		<b>3 373 509</b>	<b>2 887 130</b>
Kapital ja reservid	12	2 772 130	2 356 178
Kasum		601 379	530 952
<b>Kokku kohustused ja omakapital</b>		<b>16 668 631</b>	<b>16 381 942</b>

Selgitused lehekülgedel 116–131 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

**2002. ja 2001. a tulude-kulude aruanded (tuh kr)**

	Kirje	2002	2001*	2001
<b>Netointressid ja muu puhastulu välisvaradelt ja -kohustustelt</b>	<b>13</b>	<b>815 018</b>	<b>726 529</b>	<b>726 529</b>
<b>Netointressid ja muu puhastulu kodumaistelt varadelt ja kohustustelt</b>	<b>14</b>	<b>-62 511</b>	<b>-116 112</b>	<b>-116 112</b>
Intressid ja muud tulud		12 177	6 448	6 448
Intressid ja muud kulud		-74 688	-122 560	-122 560
<b>Muud tegevustulud</b>	<b>15</b>	<b>8 548</b>	<b>1 206</b>	<b>-</b>
<b>Põhitegevuskulud</b>	<b>16</b>	<b>-182 360</b>	<b>-164 558</b>	<b>-163 352</b>
Personalikulu		-68 403	-69 403	-69 403
Rahatähtede ja müntide valmistamine		-15 649	-5 940	-5 650
Haldus- ja majanduskulu		-71 245	-65 647	-64 731
Põhivara kulum		-27 063	-23 568	-23 568
<b>Kasum enne erakorralisi tulusid ja provisjone</b>		<b>578 695</b>	<b>447 065</b>	<b>447 065</b>
Erakorralised tulud		23 896	83 887	83 887
Kulu provisjonidest		-1 212	-	-
<b>Erakorralised tulud ja provisjonide netomuutus</b>	<b>17</b>	<b>22 684</b>	<b>83 887</b>	<b>83 887</b>
<b>Kasum</b>	<b>18</b>	<b>601 379</b>	<b>530 952</b>	<b>530 952</b>

\* Muudetud võrreldavaks vastavalt 2002. aastal kasutatud esitlusviisile.

Selgitused lehekülgedel 116–131 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

**Omakapitali muutuste aruanne (tuh kr)**

	Põhikapital	Reservkapital	Erireserv	Ümberhindlus- reservid	Kasum	Kokku
<b>Jääk 2000. aasta lõpul</b>	<b>100 000</b>	<b>400 600</b>	<b>1 605 363</b>	<b>126 888</b>	<b>158 327</b>	<b>2 391 178</b>
<b>2000. aasta lõpu korrigeerimine*</b>						
Investeeringute ümberhindlus	–	–	–	-147 579	147 579	–
Ülekanded	–	–	–	56 003	-56 003	–
<b>Jääk 2000. aasta lõpul*</b>	<b>100 000</b>	<b>400 600</b>	<b>1 605 363</b>	<b>35 312</b>	<b>249 903</b>	<b>2 391 178</b>
Ülekanded	–	–	31 965	-31 965	–	–
2000. aasta kasumi jaotus	–	99 400	23 927	–	-123 327	–
Korrigeeritud kasumi jaotus	–	–	91 576	–	-91 576	–
Eraldised riigieelarvesse	–	–	–	–	-35 000	-35 000
2001. aasta kasum	–	–	–	–	530 952	530 952
<b>Jääk 2001. aasta lõpul</b>	<b>100 000</b>	<b>500 000</b>	<b>1 752 831</b>	<b>3 347</b>	<b>530 952</b>	<b>2 887 130</b>
Ülekanded	–	–	128	-128	–	–
2001. aasta kasumi jaotus	–	–	415 952	–	-415 952	–
Eraldised riigieelarvesse	–	–	–	–	-115 000	-115 000
2002. aasta kasum	–	–	–	–	601 379	601 379
<b>Jääk 2002. aasta lõpul</b>	<b>100 000</b>	<b>500 000</b>	<b>2 168 911</b>	<b>3 219</b>	<b>601 379</b>	<b>3 373 509</b>

\* Muudetud võrreldavaks vastavalt 2001. aastal kasutatud arvestuspõhimõtetele.

Selgitused lehekülgedel 116–131 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

## EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD

### RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE KOOSTAMISEL KASUTATUD ARVESTUSPÕHIMÕTTED

#### Üldpõhimõtted

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud Eesti Panga seadusest ja Eesti Panga põhikirjast. Raamatupidamise seadusest ja rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetest on lähtutud niivõrd, kuiivõrd need on sobivad ja kohandatavad keskpangale.

Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuse printsiibi alusel nende toimumise momendil, välja arvatud teatud juhtudel, mida on lähemalt selgitatud vastavate kirjetega seoses.

Vastavalt Eesti Panga seadusele ei maksa Eesti Pank tulumaksu ega muid majandustegevusega seotud makse riigieelarvesse ega kohalikesse eelarvetesse, välja arvatud füüsiliste isikutega seotud maksud.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes Eesti kroonides (tuh kr), kui ei ole eraldi viidatud mõnele teisele mõõtühikule.

2002. aastal on tehtud mõningad muudatused tulude-kulude aruande esitusviisis. Erinevuseks võrreldes 2001. aastaga on muude tegevustulude kajastamine eraldi kirjel, kuna vastavate tulude summa oli 2002. aastal oluline.

Peamised arvestuspõhimõtted, mida kasutati Eesti Panga raamatupidamise aastaaruande koostamisel, on toodud allpool.

#### Tulud ja kulud

Tulud ja kulud on kajastatud tulude-kulude aruandes arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest.

#### Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamine

Välisvaluutapõhiste majandustehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Eesti Panga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused on ümber hinnatud Eesti kroonidesse bilansipäeval ametlikult kehtinud Eesti Panga välisvaluutakursside alusel. Kõik ümberhindamise tulemusena tekkinud kursikasumid ja -kahjumid on kajastatud tulude-kulude aruandes perioodi tuluna või kuluna.

2002. ja 2001. aasta 31. detsembril kasutati järgmisi valuutakursse:

	2002	2001
USD	14,93642	17,69182
SDR	20,29266	22,09014
EUR	15,64664	15,64664

Seoses 12 riigi lõpliku üleminekuga eurole lõpetas Eesti Pank 1. märtsist 2002 euroalal käibelt kadunud rahvusvaluutade (sh Saksa marga) noteerimise.

## Finantsvarad ja -kohustused

Eesti Panga bilanss on esitatud kujul, mis võimaldab eraldada varasid ja kohustusi ning nendega seotud tulusid ja kulusid kodumaises ja välisvaluutas. Selline esitus võimaldab jälgida Eesti krooni tagatust kulla ja konverteeritava välisvaluutaga. Välisvaluutatehingud on seotud peamiselt välisvaluutareservi haldamisega. Tehingud Eesti kroonides on seotud peamiselt raharinglusega, turuoperatsioonidega ning Eesti Panga igapäevase tegevusega.

## Kuld

Kulla kogus on hinnatud aasta lõpu turuväärtuses, mis on võrdne Eesti Panga poolt määratud Eesti krooni ja kulla vahelise päevakursiga. Kulla turuväärtuse muutus aruandeperioodi lõpul võrreldes selle algusega on kajastatud tulude-kulude aruandes.

## Investeeringud konverteeritavas välisvaluutas

Välisriikide võlakirjad ja muud noteeritavad väärtpaberid konverteeritavas välisvaluutas on kajastatud aasta lõpu õiglases väärtuses<sup>1</sup>. Tulud ja kulud võlakirjade ümberhindamisest seoses nende õiglase väärtuse muutmise-ga on kajastatud tulude-kulude aruandes real "Netointressid ja muu puhastulu välisvaradelt ja -kohustustelt".

Repotehingud ehk väärtpaberite müügi- ja tagasiosutehingud on kajastatud väärtpaberite tagatisel võetud laenuna nende õiglases väärtuses. Õiglase väärtus on leitud diskonteeritud rahavoogude meetodil. Õiglase väärtuse muutus on kajastatud tulude-kulude aruandes tekkepõhiselt real "Netointressid ja muu puhastulu välisvaradelt ja -kohustustelt".

Pöördrepotehingud ehk väärtpaberite ostu- ja tagasimüügitehingud on kajastatud väärtpaberite tagatisel antud laenuna nende õiglases väärtuses. Õiglase väärtus on leitud diskonteeritud rahavoogude meetodil. Õiglase väärtuse muutus on kajastatud tulude-kulude aruandes tekkepõhiselt real "Netointressid ja muu puhastulu välisvaradelt ja -kohustustelt".

## Tuletistehingud

Tuletistehinguid kasutatakse valuutakursi- ja intressiriski juhtimisel ja need sisaldavad välisvaluuta *forward*-lepinguid, vahetuslepinguid (*swapid*) ja futuurlepinguid. Tuletistehingud kajastatakse bilansis nende õiglases väärtuses tehingupäevapõhiselt ridadel "Konverteeritav välisvaluuta" (positiivse väärtusega lepingud) ning "Välisvõlad" (negatiivse väärtusega lepingud). Õiglase väärtuse muutus on kajastatud tulude-kulude aruandes real "Netointressid ja muu puhastulu välisvaradelt ja -kohustustelt". Eesti Pank ei kasuta tuletisinstrumentide puhul riskimaandamisinstrumentide arvestuse (*hedge accounting*) põhimõtteid.

## Investeeringud aktsiatesse

Investeeringud aktsiatesse on kajastatud õiglase väärtuse meetodil, kui see on usaldusväärset hinnatav. Aktsiate õiglase väärtus ei ole usaldusväärset hinnatav juhul, kui nendega ei toimu aktiivset kauplemist ning puuduvad alternatiivsed meetodid nende väärtuse usaldusväärseks hindamiseks. Sellisel juhul kajastatakse aktsiad korrigeeritud soetusmaksumuses (algne soetusmaksumus, mida on vähendatud aktsiate väärtuse püsiva languse korral alla bilansilise väärtuse). Aktsiate müügitulud ja -kulud on kirjendatud tulude-kulude aruandes pärast seda, kui kõik müügitingimused on täidetud. Dividenditulud on kajastatud perioodi tuluna.

## Põhivarad

Põhivaraks loetakse varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 5000 kroonist. Põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja muudest põhivara kasutuselevõtmisega

<sup>1</sup> Õiglase väärtuse all mõistetakse kas turuhinda või eeldatavat turuhinda, mille moodustab tulevaste rahavoogude nüüdiseväärtus.

otseselt seotud väljaminekutest. Põhivarana on bilansis kajastatud maa, hooned, riistvara, tarkvara ja muud pikaajalise kasutusega varad. Samuti kajastatakse põhivara hulgas ettemaksed põhivara eest.

Maa ja kunsti- ning kultuurivarade soetusmaksumust ei amortiseerita. Ülejäänud põhivaralt arvestatakse kulumit lineaarse meetodi alusel järgmiste määrade järgi, lähtudes varade eeldatavast kasutuseast:

	2002	2001
Hooned ja ehitised	3%	3%
Riistvara	33%	33%
Tarkvara	20-50%	50%
Muu põhivara	20%	20%

Presidendi käskkirjaga liigendati 2002. aastal tarkvara kuluminorme. Tarkvara kuluminormide eristamise vajadus tekkis seoses kõrge soetusmaksumuse ja pika kasutusega rakendustarkvara kasutuselevõtuga 2002. aastal. Rekonstrueeritud põhivarade soetusmaksumust on suurendatud rekonstrueerimiskulude võrra, kui on suurendatud hoonete ja ehitiste välismõõtmeid või muudetud olemasolevate hoonete ja ehitiste otstarvet. Jooksvad remonditööd on kajastatud perioodikuluna. Juhul kui on teada või on tõenäoline, et varade reaalväärtus on püsivalt madalam raamatupidamises kajastatud väärtusest, on põhivara alla hinnatud. Arenguväljaminekud kajastatakse nende tekkimise perioodil tulude-kulude aruandes kuluna.

## Rendiarvestus

Eesti Pank kajastab kasutusrendi puhul vara rendimaksed perioodikuluna ja renditud vara bilansis ei kajastata. Kasutusrendina kajastatakse renditehing juhul, kui on täidetud mõlemad järgnevad tingimused:

- rentnik saab rendisuhte lõpetada ilma, et ta teeks lisanduvaid väljamakseid enne rendilepingus toodud tingimuste täitmist või rendiperioodi lõppemist;
- renditud varaobjekti omandiõigus ei lähe rendiperioodi kestel ega selle lõppedes rentnikule üle.

Kui antud tingimused ei ole täidetud, kajastatakse renti kapitalirendina.

## Hinnangud

Raamatupidamise aastaaruande koostamine vastavalt hea raamatupidamistava nõuetele eeldab juhatuselt hinnangute andmist Eesti Panga varasid ja kohustusi ning aruandeperioodi tulusid ja kulusid mõjutavate asjaolude kohta bilansikuupäeva seisuga. Need hinnangud põhinevad saadaoleval informatsioonil Eesti Panga seisundi ning kavatsuste ja riskide kohta raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga.

## Laenude ja muude nõuete provisjon

Ebatõenäoliselt laekuvad laenud ning muud nõuded on alla hinnatud. Ebatõenäoliselt laekuvate laenude ning muude nõuete allahindamisel on moodustatud provisjon, mis on kirjendatud aruandeperioodi kuluna tulude-kulude aruandes, vähendades samal ajal bilansis vastavat vara.

Laenuportfellis sisalduvate laenukahjumite katteks moodustatakse laenude üldprovisjon. Laenuportfelli üldprovisjon moodustatakse katmaks laenuportfellis sisalduvaid võimalikke, otseselt identifitseerimata kahjumeid. Üldprovisjon peegeldab Eesti Panga juhatuse hinnangut kahjumite suuruse kohta, arvestades laenude riskiklassi ning senist kogemust. Üldprovisjon leitakse, korrutades võlgnevuse summat riskiklassist tuleneva provisjonimääraga. Üldkorras proviseerimist rakendatakse vaid madala riskiklassiga laenude puhul. Laenude ja muude nõuete arvestus jätkub kuni laenude ja muude nõuete laekumiseni või nende lõpliku mahakandmiseni. Laenude ja muude nõuete mahakandmine toimub ainult juhul, kui on kasutatud kõiki seadusandluses ette nähtud meetmeid nende kättesaamiseks. Aruandeperioodil laekunud, kuid eelnevalt kuludesse kantud nõuded on kajastatud samal kulukirjel vastukandena.



## Kohustused

Kõik teadaolevad kohustused ja eraldised kajastatakse bilansis, kui nende suurus on võimalik usaldusväärselt hinnata ning nende realiseerumine on tõenäoline. Potentsiaalsed kohustused, käendused ja garantiid arvestatakse bilansiväliselt. Juhul kui potentsiaalse kohustuse realiseerumine on äärmiselt ebatõenäoline, ei avalikustata sellega seotud asjaolusid raamatupidamise aastaaruande lisades.

## Sularaha ringluses

Sularaha ringluses hõlmab Eesti Panga poolt emiteeritud rahatähti ja münte nimiväärtuses, mis on kajastatud bilansis kohustusena sularaha hoidja suhtes. Sularaha valmistamise kulud kajastatakse tulude-kulude aruandes sularaha saabumisel Eesti Panka.

## Bilansipäevajärgsed sündmused

Eesti Panga raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised varade ja kohustuste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmsesid ajavahemikul bilansipäevast kuni juhatuse poolt aruande allkirjastamise päevani.

## KIRJE 1 – KULD

Eesti Panga kullareservide väärtuse muutusest annab ülevaate alljärgnev tabel:

	Kogus (untsides)	Untsi turuhind (kr)	Turuväärtus (tuh kr)
Jääk 2001. aasta lõpus	8 250,171	4 901,5180	40 438
Ümberhindlus			1 829
<b>Jääk 2002. aasta lõpus</b>	<b>8 250,171</b>	<b>5 123,1910</b>	<b>42 267</b>

## KIRJE 2 – KONVERTEERITAV VÄLISVALUUTA, VÄLISVÕLAD

Konverteeritava välisvaluuta ning välisvõlgade kirjetes sisalduvad Eesti Panga välisvaluutareservid ning nende reservide haldamisega seotud kohustused konverteeritavas välisvaluutas, mille juhtimiseks kasutatakse järgmisi finantsinstrumente: nõudmiseni ja tähtajalised deposiidid, võlakirjad, välisvaluuta hetke- ja tulevikutehingud (*spotid*, *futuurid*, *forwardid*, *swapid*) ning repo- ja pöördrepotehingud.

2002. aastal suurenesid Eesti Panga välisvaluutareservid 405 miljonit krooni, moodustades aasta lõpul 15 miljardit krooni. Välisvaluutareserve suurendas reservide õiglase väärtuse kasv.

tuh kr

	Jääk 2001. a lõpul	Järelejäänud tähtaja struktuur				
		kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-3 aastat	3-5 aastat	üle 5 aasta
<b>Konverteeritav välisvaluuta</b>	<b>14 624 053</b>	<b>8 262 882</b>	–	<b>2 891 469</b>	<b>1 914 973</b>	<b>1 554 729</b>
Sularaha ja jooksevkontod	28 454	28 454	–	–	–	–
Tähtajalised deposiidid	100 653	100 653	–	–	–	–
Võlakirjad	11 233 407	4 872 236	–	2 891 469	1 914 973	1 554 729
Pöördrepotehingud	3 257 206	3 257 206	–	–	–	–
Tulevistehingute õiglase väärtus	4 333	4 333	–	–	–	–
	<b>Jääk 2002. a lõpul</b>	<b>kuni 3 kuud</b>	<b>3-12 kuud</b>	<b>1-3 aastat</b>	<b>3-5 aastat</b>	<b>üle 5 aasta</b>
<b>Konverteeritav välisvaluuta</b>	<b>15 028 681</b>	<b>10 877 322</b>	–	<b>1 859 760</b>	<b>945 115</b>	<b>1 346 484</b>
Sularaha ja jooksevkontod	126 485	126 485	–	–	–	–
Tähtajalised deposiidid	135 898	135 898	–	–	–	–
Võlakirjad	7 820 646	3 669 287	–	1 859 760	945 115	1 346 484
Pöördrepotehingud	6 859 784	6 859 784	–	–	–	–
Tulevistehingute õiglase väärtus	85 868	85 868	–	–	–	–

tuh kr

	Jääk 2001. a lõpul	Järelejäänud tähtaja struktuur				
		kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-3 aastat	3-5 aastat	üle 5 aasta
Välisvõlad	19 668	–	–	–	–	–
Tuletistehingute õiglase väärtus	19 668	15 125	4 543	–	–	–
	Jääk 2002. a lõpul	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-3 aastat	3-5 aastat	üle 5 aasta
Välisvõlad	189 095	189 095	–	–	–	–
Repotehingud	176 663	176 663	–	–	–	–
Tuletistehingute õiglase väärtus	12 432	12 432	–	–	–	–

2002. aasta lõpus tehtud lühiajalised repotehingud (lühiajalised laenud väärtpaberi tagatisel) suurendasid välisvaluutareserve 176,7 mln krooni võrra. Väärtpaberite tagatisel võetud laenud on kajastatud bilansikirjel "Välisvõlad".

Eesti Panga välisvaluutareservid peavad tagama ringluses oleva sularaha, raha krediidasutuste kontodel ning muud Eesti Panga bilansilised kohustused. Seetõttu lähtutakse nende investeerimisel Eesti krooni kattevarale kehtestatud konservatiivsetest riskipiirangutest, mis seavad investeerimistulu teenimisel prioriteetideks vahendite säilivuse ja likviidsuse.

2002. aasta lõpul moodustasid eurodes nomineeritud finantsinstrumendid välisvaluutareservidest 89%. Kui siia lisada välisvaluuta vahetustehingutest (*swapid*) lisanduvad valuutaposisioonid, siis moodustas euro osakaal Eesti Panga välisvaluutareservides ca 100%.

	Jääk 2002. a lõpul		Jääk 2001. a lõpul	
	Konverteeritav välisvaluuta (tuh kr)	Struktuur	Konverteeritav välisvaluuta (tuh kr)	Struktuur
<b>Kokku</b>	<b>15 028 681</b>	<b>100%</b>	<b>14 624 053</b>	<b>100%</b>
EUR	13 408 338	89%	11 857 572	81%
USD	1 609 638	11%	2 758 161	19%
DEM	–	–	901	0%
Muud valuutad	10 705	0%	7 419	0%
	Jääk 2002. aasta lõpul		Jääk 2001. aasta lõpul	
	Välisvõlad (tuh kr)	Struktuur	Välisvõlad (tuh kr)	Struktuur
<b>Kokku</b>	<b>-189 095</b>	<b>100%</b>	<b>-19 668</b>	<b>100%</b>
EUR	-1	0%	–	0%
USD	-185 061	98%	-20 486	104%
Muud valuutad	-4 033	2%	818	-4%

Bilansiväline netopositsioon

<b>Kokku</b>	<b>-1 324 552</b>	<b>100%</b>	<b>-3 072 925</b>	<b>100%</b>
USD	-1 324 552	100%	-2 879 579	94%
Muud (v.a EUR)	–	–	-193 346	6%

Eesti Panga välisvaluutareservide juhtimise reeglid lubavad tehinguid sooritada üksnes rahvusvaheliste kõrge reitingutasemega pankade ja finantsinstitutsioonidega ning limiteerivad krediidiriski, mida Eesti Pank oma välisvarade juhtimisel võtta saab. Emitendirisk on lubatud rahvusvaheliste reitinguagentuuride (S&P/Moody's) järgmiste minimaalsete krediidireitingute puhul – kuni üheaastase kestusega võlakirjade puhul A-1 või P-1, üle üheaastase kestusega võlakirjade puhul AA- või Aa3. Eesti Panga välisvaluutareservid olid 2002. aastal paigutatud peamiselt europaikonna juhtivate tööstusriikide ja Ameerika Ühendriikide madala riskiastmega võlakirjadesse keskmise tähtajaga veidi alla 2 aasta.

### KIRJE 3 – SUHTED RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDIGA (RVF)

#### SDRi konto RVFis

Igale RVFi liikmesriigile avatakse SDRi konto, mida kasutatakse laenutehingute ja mitmesuguste muude sellega seotud operatsioonide läbiviimiseks liikmesriigi ja RVFi vahel. Järgnev tabel kajastab liikumisi SDRi kontol RVFis.

*tuh kr*

SDRi konto RVFis	2002	2001
Jääk aasta algul	610	289
Intressi- ja muud tulud	763	947
SDRide ostud	224 218	99 675
Laenu tagasimaksmine	-219 660	-85 768
Intressi- ja muud kulud	-4 855	-14 583
Kursivahed	-63	50
<b>Jääk aasta lõpul</b>	<b>1 013</b>	<b>610</b>

Aastatel 2000–2001 on Eesti Vabariigil allkirjutatud majanduspoliitiliste programmide alusel olnud võimalik vajadusel saada RVFist valmisolekulaenu (julgestuslaenu) kokku 29,4 miljoni SDRi ulatuses, mis oli mõeldud eelkõige maksebilansi lühiajaliseks toetuseks. Eesti Pank tasus perioodil 2000–2001 saadaoleva julgestuslaenu tagatismaksed (intressid), mis on olnud 0,25% perioodil kasutada kavatseltavalt laenusummalt aastas. Viimane valmisolekulaenu kokkulepe lõppes 2001. aasta augustis ning seetõttu tagatismakseid 2002. aastal tasutud pole.

#### Osalus RVFis

Suhetes Eesti Vabariigi ja RVFi vahel tegutseb Eesti Pank fiskaalagendina ning RVFi kroonihoiuste ja võlakohustuste depositaarina. Igale RVFi liikmesriigile on kehtestatud kvoot, mis määrab tema osaluse (liikmemaksu) suuruse ja hääleõiguse RVFis. RVFi liikmeks olek on kajastatud varades ja see võrdub liikmesriigi kvoodiga. 2002. aasta lõpul oli Eesti Vabariigi kvoot Rahvusvahelises Valuutafondis 65 200 000 SDRi.

Eesti Vabariik on tasunud oma liikmemaksu valitsuse võlakohustustega, mis on deponeeritud Eesti Pangas ja kajastuvad kirjel "RVFi kroonikontod".

*tuh kr*

Osalus RVFis (aktiiva)	2002	2001
Jääk aasta algul	1 440 277	1 426 497
Kursivahed	-117 196	13 780
<b>Jääk aasta lõpul</b>	<b>1 323 081</b>	<b>1 440 277</b>
RVFi kroonikontod (passiiva)		
Jääk aasta algul	1 441 279	1 429 394
Arvestatud intressid	3 013	11 591
Kursivahed	-117 195	13 741
Makstud intressid	-4 114	-13 447
<b>Jääk aasta lõpul</b>	<b>1 322 983</b>	<b>1 441 279</b>

#### Muud nõuded RVFile

Alates 1997. aasta märtsist kajastatakse sellel kirjel summasid, mida RVF on reserveerinud oma finantsseisundi tugevdamiseks ning mille allikaks on valmisolekulaenu (*Stand-by Arrangement*; SBA) ja majandusarengu

soodustamise sihtlaenu (*Systemic Transformation Facility*; STF) intressimäärale lisatud protsendimäär (praegusel hetkel ca 0,1%). Osaliselt on need summad ette nähtud Eesti Vabariigi ning Eesti Panga poolseks RVFi vaesuse vähendamise ja majanduskasvu toetamise krediidiini (*Poverty Reduction and Growth Facility*; PRGF) finantseerimiseks.

2002. aastal toetasid Eesti Vabariigi Valitsus ja Eesti Pank Maailmapanga ja Rahvusvahelise Valuutafondi poolt algatatud suure võlakoormaga vaeste riikide programmi HIPC (*Heavily Indebted Poor Countries*), eraldades programmile tagastamatu finantsabina Rahvusvahelise Valuutafondi erikontol alates 1997. aastast hoiustatud rahalised vahendid vastavalt summas 0,7 miljonit krooni ja 2,4 miljonit krooni ning nendelt vahenditelt arvestatud intressi summas 0,3 miljonit krooni.

tuh kr

Muud nõuded RVFile	2002	2001
Jääk aasta algul	16 971	16 685
Reserveerimine(+)/loobumine(-)	-3 468	135
Kursivahed	-1 104	151
<b>Jääk aasta lõpul</b>	<b>12 399</b>	<b>16 971</b>
Eesti Pank, SBA laenuga seotud nõue	6 835	9 789
Valitsus, STF laenuga seotud nõue	5 564	7 182
<b>Kokku</b>	<b>12 399</b>	<b>16 971</b>

## Kohustused välisvaluutas

Kirjel kajastatakse Eesti Vabariigi Valitsuse nõuet Rahvusvahelise Valuutafondi vastu, mis on seotud Eesti Vabariigi osalemisega RVFi vaesuse vähendamise ja majanduskasvu toetamise krediidiinis (*Poverty Reduction and Growth Facility*, PRGF). 2002. aastal loobus Eesti Vabariik osaliselt nimetatud nõudest Rahvusvahelise Valuutafondi vastu, toetades suure võlakoormusega vaeste riikide HIPC programmi (vt Muud nõuded RVFile). Eelnevatel perioodidel kajastati sellel kirjel ka Eesti Vabariigi Valitsuse nõudmiseni hoiuseid Eesti Pangas. 2002. aastal tagastas Eesti Pank Eesti Vabariigi Valitsusele nõudmiseni hoiused Eesti Pangas täies mahus.

tuh kr

Kohustused välisvaluutas	2002	2001
Jääk aasta algul	7 801	7 322
Reserveerimine(+)/nõude vähenemine(-)	-1 097	135
Kantud kontole EPs	223 617	99 152
Tagastatud valitsusele	-603	-
Arvestatud intressid	606	624
Kursivahed	-830	163
Laenu tagasimaksmine	-219 660	-85 768
Makstud intressid ja muud kulud	-4 270	-13 827
<b>Jääk aasta lõpul</b>	<b>5 564</b>	<b>7 801</b>

Aastail 1993–1995 andis RVF Eesti Vabariigi Valitsusele majandusarengu soodustamise sihtlaenu (*Systemic Transformation Facility*; STF) summas 429,2 miljonit krooni, mille Eesti Vabariigi Valitsus kommertsbankade kaudu välja laenas. Eesti Pank toimis laenu vahendamisel valitsuse agendina, sooritades vajalikud tehingud laenu teenindamisel. Laen osteti välja Eesti Vabariigi Valitsuse võlakohustustega, mis deponeeriti Eesti Pangas. Majandusarengu soodustamise sihtlaenu ei kajastunud Eesti Panga bilansis. Kirjel on kajastatud Rahvusvahelise Valuutafondi poolt Eesti Vabariigile antud majanduse arendamise sihtlaenu (STF) teenindamisega seotud tehingud. Laenu tagasimaksmise lõpptähtaeg oli 2005. aasta jaanuaris. Laenu jääk 2001. aasta lõpul oli 235,4 miljonit krooni. 2002. aastal maksis Eesti Vabariigi Valitsus laenu täies mahus tagasi.

## KIRJE 4 – LAENUD JA MUUD NÕUDED

Alljärgnevalt on toodud laenude ja muude nõuete detailsem liikumine 2002. aastal koos täiendavate selgitustega:

tuh kr

	Jääk 2002. aasta lõpul	Suuremine	Kursivahe	Vähene- mine	Provisjoni moodus- tamine	Kantud lootusetuks	Jääk 2001. aasta lõpul
<b>Kokku</b>	<b>69 220</b>	<b>21 499</b>	<b>-24</b>	<b>-17 558</b>	<b>-1 212</b>	<b>-9</b>	<b>66 523</b>
<b>Eesti Vabariigi Valitsus</b>	<b>–</b>	<b>3 185</b>	<b>-24</b>	<b>-4 267</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>1 106</b>
Agenditasu	–	156		-156			–
Kogunenud intressid	–	3 029	-24	-4 111			1 106
<b>Eesti krediitdiasutused</b>	<b>9 083</b>	<b>875</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>8 208</b>
Deposiit Eesti Ühis pangas	6 553	288					6 265
Kogunenud intressid	2 530	587					1 943
<b>Tagatisfond</b>	<b>101</b>	<b>101</b>					<b>–</b>
<b>Laenud</b>	<b>60 036</b>	<b>17 338</b>	<b>–</b>	<b>-13 290</b>	<b>-1 212</b>	<b>-9</b>	<b>57 209</b>
Eesti Panga töötajatele	59 806	14 600	–	-10 476	-1 212	–	56 894
Kogunenud intressid	230	2 738	–	-2 814	–	-9	315

### Eesti Vabariigi Valitsus

Siin kajastatakse majandusarengu soodustamise sihtlaenu (*Systemic Transformation Facility*; STF) arvestatud ja makstud intresse, mille maksetähtajad olid veebruaris, mais, augustis ja novembris (vt kirje 3). 2002. aastal maksis Eesti Vabariigi Valitsus laenu täies ulatuses tagasi.

### Eesti Ühispank

Vastavalt Eesti Panga ja ASi Põhja-Eesti Pank vahel sõlmitud varade nõudeõiguse kokkuleppele ja ASiga Eesti Ühispank sõlmitud deposiidilepingule kantakse Eesti Panga deposiidikontole ASis Eesti Ühispank 95% kokkuleppest tulenevate varade laekumisest saadud summadest, millest on maha arvatud selle summa sissenõudmiseks õigusabile tehtud kulutused. Deposiidist eest makstakse intressi 9% aastas. 2002. aastal laekus deposiidikontole intressi 0,6 miljonit krooni, mis kajastati tuludes.

### Tagatisfond

Eesti Pank sõlmis 2002. aastal Tagatisfondiga varahalduslepingu, mille kohaselt Tagatisfond maksab Eesti Pangale teenustasu Tagatisfondi vahendite paigutamise eest. Kirjel kajastatakse 2002. aasta IV kvartali teenustasu, mille Tagatisfond on tasunud 2003. aastal.

### Laenud Eesti Panga töötajatele

Eesti Panga töötajatele on antud kinnisvaraga tagatud eluasemelaene maksimaalselt 25 aastaks ja tarbimislaene tähtajaga kuni 2 aastat. Eluasemelaenu ja tarbimislaenu intressimäära kehtestab oma otsusega Eesti Panga nõukogu. Eluasemelaenu intressimäära aluseks on Eesti Panga poolt krediitdiasutustele makstav reserviintressimäär, millele lisandub riskimarginaal. Tarbimislaenu intressimäär on võrreldav Eesti krediitdiasutuste poolt sarnastel tingimustel väljastatavate laenude intressimääraga. Peale selle on antud õppelaene tähtajaga kuni 10 aastat. Vastavalt Eesti Panga seadusele oli kuni 2002. aastani Eesti Panga töötajatel ja nõukogu liikmetel keelatud võtta laenu mis tahes krediitdiasutusest peale Eesti Panga.

## KIRJE 5 – AKTSIAD

Eesti Panga omanduses olevad aktsiad:

	Jääk 2002. a lõpul		Jääk 2001. a lõpul	
	Osatähtsus (%)	Tuh kr	Osatähtsus (%)	Tuh kr
<b>KOKKU</b>		73		73
<b>Rahvusvaheline Arvelduspank (BIS)</b>				
200 hääleõigusega aktsiat	M/A	2	M/A	2
<b>Tallinna Börs (TB)</b>				
8 aktsiat nimiväärtusega à 10 000 krooni	1,1	71	1,1	71

M/A – mitte arvestatud

## Tallinna Börs

Eesti Panga omanduses on 8 aktsiat ja 1,1%line osalus Tallinna Börsis.

## Rahvusvaheline Arvelduspank (BIS)

Eesti Pank omab 200 hääleõiguslikku aktsiat Rahvusvahelises Arvelduspangas.

## KIRJE 6 – MUUD VARAD

Sellel kirjel on kajastatud mitmesuguseid ettemakseid teenuste ja kaupade eest, mille kättesaamise tähtajad langevad 2003. aastasse, Finantsinspektsiooni kohustust Eesti Panga ees, laovarused ning muid käibevarasid.

## KIRJE 7 – PÕHIVARAD

Põhivara liikumise arvestus 2002. ja 2001. aastal:

*tuh kr*

	Hooned	Riistvara	Inventar	Tarkvara	Transpordivahendid	Kokku
<b>Soetusmaksumus</b>						
Jääk 2000. aasta lõpul	137 985	43 712	68 520	15 515	4 309	270 041
Soetatud	4 676	9 259	3 461	4 657	–	22 053
Maha kantud, müüdüd	–	-3 390	-1 280	-2 228	-2 147	-9 045
Jääk 2001. aasta lõpul	142 661	49 581	70 701	17 944	2 162	283 049
Soetatud	1 642	14 304	4 642	20 958	–	41 546
Maha kantud, müüdüd	–	-6 155	-1 719	-138	-1 088	-9 100
<b>Jääk 2002. aasta lõpul</b>	<b>144 303</b>	<b>57 730</b>	<b>73 624</b>	<b>38 764</b>	<b>1 074</b>	<b>315 495</b>
<b>Akumuleeritud kulum</b>						
Jääk 2000. aasta lõpul	12 928	32 751	44 449	13 223	2 832	106 183
Arvestatud	4 214	7 524	9 405	1 927	498	23 568
Vähendatud	–	-3 383	-1 217	-2 224	-1 733	-8 557
Jääk 2001. aasta lõpul	17 142	36 892	52 637	12 926	1 597	121 194
Arvestatud	4 288	9 078	8 527	6 837	322	29 052
Vähendatud	–	-6 138	-1 660	-101	-1 078	-8 977
<b>Jääk 2002. aasta lõpul</b>	<b>21 430</b>	<b>39 832</b>	<b>59 504</b>	<b>19 662</b>	<b>841</b>	<b>141 269</b>
<b>Jääkväärtus</b>						
2001. aasta lõpul	125 519	12 689	18 064	5 018	565	161 855
<b>2002. aasta lõpul</b>	<b>122 873</b>	<b>17 898</b>	<b>14 120</b>	<b>19 102</b>	<b>233</b>	<b>174 226</b>
<b>Ettemaksud põhivara eest</b>						
Jääk 2001. aasta lõpul	2 991	–	5	23 515	–	26 511
<b>Jääk 2002. aasta lõpul</b>	<b>6 381</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>2 121</b>	<b>–</b>	<b>8 502</b>
<b>Kokku põhivara</b>						
2001. aasta lõpul	128 511	12 688	18 069	28 533	565	188 366
<b>2002. aasta lõpul</b>	<b>129 255</b>	<b>17 898</b>	<b>14 120</b>	<b>21 223</b>	<b>233</b>	<b>182 729</b>

Põhivarasid soetati 2002. aastal 41,5 miljoni krooni eest. Riistvara hanked sisaldavad arvuteid, servereid, printereid ja mitmesuguseid tarvikuid. Inventari hangetest moodustasid enamiku mitmesugused büroomasinad, turvaseadmed ning mööbel. Tarkvara hangetest olid olulisemad kulutused süsteemitarkvarale ning olemasoleva tarkvara täiendavate kasutajalitsentside soetamine.

2001. aasta lõpu seisuga tarkvara ettemaksude real kajastunud summast on 2002. aastal maha kantud kasutuskõlbmatu makse- ja arveldussüsteemi tarkvara summas 9,0 miljonit krooni. 2002. aasta lõpu seisuga oli ettemakseid põhivarade eest tehtud peamiselt hoonetekompleksile vaheehitise projekteerimise ning ehitustööde, tehnoseadmete automaatjuhtimissüsteemi ning makse- ja arveldussüsteemide tarkvara eest.

## KIRJE 8 – MITTERESIDENTIDE KONTOD

Sellel kirjel on kajastatud Maailmapanga ja Põhjamaade Investeerimispanga intressita nõudmiseni hoiuste kontosid, mille kaudu on toimunud nimetatud organisatsioonidelt Eesti Vabariigile antud välislaenude vahendus.

## KIRJE 9 – KREDIIDIASUTUSTE KONTOD JA MUUD JOOKSVAD KOHUSTUSED

Sellel kirjel on kajastatud Eesti krediidasutuste arvelduskontod Eesti Pangas. Eesti Pank tasustab kõiki krediidasutuste poolt keskpanga arvelduskontodel hoitavaid vahendeid kuu keskmise saldo ulatuses. Krediidasutuste arvelduskontodel hoitava raha eest makstavaks intressimääraks on Eesti Pank kehtestanud aruandekuu viimasel pangapäeval kehtinud Euroopa Keskpanga deposiidiintressimäära, mis langes 2002. aastal 2,25%lt 1,75%le ja 2001. aastal 3,75%lt 2,25%le (vt kirje 14).

Alates 2001. aasta lõpust kajastuvad sellel kirjel ka Finantsinspektsiooni Eesti Pangas avatud arvelduskontol olevad vahendid, mida finantsjärelevalve subjektid tasuvad järelevalvetasuna. Finantsinspektsiooni arvelduskontol olevatele vahenditele intresse ei maksta.

## KIRJE 10 – ERALDISED

*tuh kr*

	Sampo Pank
Jääk 2001. aasta lõpul	79 553
Riskivarade lepingu lõpetamisega seotud makse	-55 945
Eraldiste jäägi tuludesse kandmine	-23 608
<b>Jääk 2002. aasta lõpul</b>	<b>–</b>

### Sampo Pank

2000. aasta 29. juunil sõlmitud aktsiate ostu-müügilepingu alusel võttis Eesti Pank kohustuse osaleda ASi Sampo Pank riskivarade realiseerimisest saadavas võimalikus kahjumis, mis pidi jagatama müüja ja ostja vahel suhtes 75:25. Riskivarad koosnesid ASi Sampo Pank omanduses olevatest mittelikviidsetest aktivatest, mille turuväärtust enne nende müüki uuele investorile oli raske hinnata. Eesti Panga väljamaksed lepingust tulenevate kohustuste alusel olid limiteeritud aktsiate müügihinna ning aktsiate ostu-müügilepingus ette nähtud tagamiskohustusega ASi Sampo Pank riskivarade väärtuse võimaliku languse katteks (vt kirje 17). 2002. aastal lõpetas Eesti Pank ASiga Sampo Pank riskivarade lepingu. Tehingu tulemusena tasuti vastavalt lepingule riskivarade realiseerimisega seotud kohustused summas 55,9 miljonit krooni ning kanti 2002. aasta tuludesse eraldiste ülejääk summas 23,6 miljonit krooni (kajastatakse tulude-kulude aruandes erakorraliste tulude kirjel).

## KIRJE 11 – MUUD KOHUSTUSED

Sellel kirjel kajastatakse Eesti Panga võlgnevusi mitmesuguste 2002. aasta majandustegevusega seotud arvelduste eest, mille maksetähtajad langesid 2003. aastasse.

Lisaks on käesoleval kirjel kajastatud 1998. aasta 1. juunist kehtivuse kaotanud Eesti ühekronised mündid, mille väljalaskeaasta oli 1992, 1993 või 1995.

## KIRJE 12 – KAPITAL JA RESERVID

Kapital ja reservide liikumine 2002. aastal:

*tuh kr*

	Jääk 2002. aasta lõpul	Ülekanded	2001. aasta kasumi jaotus	Jääk 2001. aasta lõpul
<b>Kokku</b>	<b>2 772 130</b>	–	<b>415 952</b>	<b>2 356 178</b>
Põhikapital	100 000	–	–	100 000
Reservkapital	500 000	–	–	500 000
Erireserv	2 168 911	128	415 952	1 752 831
Ümberhindlusreservid	3 219	-128	–	3 347

Vastavalt Eesti Panga seadusele suunatakse vähemalt 25% aastakasumist nii põhikapitali kui ka reservkapitali suurendamiseks. Pärast nimetatud eraldiste tegemist võidakse osa kasumist Eesti Panga nõukogu otsusel suunata sihtkapitalide ja -fondide moodustamiseks ja täiendamiseks. Kasumi ülejääv osa kantakse riigieelarvesse.

Ümberhindlusreservis kajastub 1994. aastal tehtud põhivarade ümberhindluse jääk. Reservi on igal aruandeperioodil vähendatud põhivarade ümberhindluse kulumi summa võrra, mis on kantud erireservi. Samuti korrigeeritakse reservi ümberhinnatud põhivarade võõrandamisel.

## KIRJE 13 – NETOINTRESSID JA MUU PUHASTULU VÄLISVARADELT JA -KOHUSTUSTELT

*tuh kr*

	2002	2001
<b>Kokku</b>	<b>815 018</b>	<b>726 529</b>
<b>Tulud</b>		
Tähtajalised deposiidid	3 872	7 592
Võlakirjad	661 096	434 967
Pöördrepitehingud	121 363	145 687
Dividendid (BISI aktsiad)	809	741
Välisvaluuta tuletistehingud	39 234	4 118
Kursikasumid	2 621	20 784
Muud tulud	38	116 909
<b>Kulud</b>		
Repitehingud	-11 867	-3 156
Muud kulud	-2 148	-1 113

Netointresside ja muu puhastulu ligi 12%se kasvu peamise põhjusena võib välja tuua eduka ning ettenägeliku investimisstrateegia jätkamist. Suurema osa 2002. aasta netotuludest moodustavad teenitud tulud investeringutelt juhtivate tööstusriikide võlakirjadesse, pöördrepitehingutelt ja tuletistehingutelt.



Käesolev kirje sisaldab peamiselt realiseeritud netotulusid Eesti Panga välisvaluutareserveid haldamisel sooritatud tehingutelt riiklike võlakirjadega, sh pöördrepotehinguid, kursikasumeid koos kulla hinnavahedega, intressituluseid tähtajalistelt deposiitidelt, tulusid valuutavahetustehingutelt ja dividende.

## KIRJE 14 – NETOINTRESSID JA MUU PUHASTULU KODUMAISTELT VARADELT JA KOHUSTUSTELT

Suure osa sellel kirjel moodustavad krediidasutuste arvelduskontodel hoitavate vahendite eest makstud intressid ning krediidasutuste arvelduskontode teenindamisega seotud tulud. Lisaks sellele on kirjel kajastatud intressitulud Eesti Panga töötajatele antud laenudelt, majandusarengu soodustamise sihtlaenu (STF) agenditasud ning Tagatisfondi arvelduskontol olnud vahenditele makstud intressid.

*tuh kr*

	2002	2001
<b>Kokku</b>	<b>-62 511</b>	<b>-116 112</b>
Intressitulud	3 325	3 701
Intressikulud	–	-10 584
<b>Krediidasutuste hoiuste tasustamine ja teenustasud</b>		
Intressikulud	-72 741	-111 462
Tulud arveldusteenustest	5 987	1 264
Muud tulud	2 865	1 483
Muud kulud	-1 947	-514

Netointressid ja muu puhastulu on 2002. aastal suurenenud 53,6 miljonit krooni, võrreldes 2001. aastaga. Selle peamiseks põhjuseks on krediidasutuste arvelduskontodel hoitavatele vahenditele makstud intressikulude vähenemine, mis oli seotud krediidasutuste hoiuste vähenemisega Eesti Pangas rahapoliitise operatsioonilise raamistikuga antud võimaluste piires ning Euroopa Keskpanka intressimäära langusega 2001. ning 2002. aastal (vt kirje 9). 2002. aastal käivitas Eesti Pank rahvusvahelistele standarditele vastava pankadevahelise arveldussüsteemi, mis tagab maksekorralduste täitmise kõrge kvaliteedi ning võimaldab parandada maksete arveldamise kiirust. Tulude kasv arveldusteenustest on seotud teenuse mahu suurenemise ning teenustasude tõstmisega. Eesti Pank on suundumas arveldusteenuste isetasuvuse põhimõttele, mis on kooskõlas Euroopa Keskpanka poolt sätestatud nõuetega arveldussüsteemidele.

## KIRJE 15 – MUUD TEGEVUSTULUD

2002. aasta tulude-kulude aruandes on põhitegevuskuludest eristatud muud tegevustulud.

*tuh kr*

	2002	2001*
<b>Tegevustulud</b>	<b>8 548</b>	<b>1 206</b>
Müntide ning numismaatilise-bonistiliste toodete müügitulu	5 990	290
Renditulu	499	529
Tulu vara müügist	717	307
Muud tulud	1 342	80

\* Muudetud võrreldavaks vastavalt 2002. aastal kasutatud esitlusviisile.

Enamuse 2002. aasta muudest tegevustuludest moodustab tulu meenemüntide ning numismaatilis-bonistiliste toodete müügist. 2002. aastal valmistati ja müüdi Eesti krooni taaskehtestamise 10. aastapäevale pühendatud 100kroonise nimiväärtusega kullast meenemüntide ning Tartu Ülikoolile pühendatud 10kroonise nimiväärtusega hõbedast meenemüntide. Lisaks laekus tulu hävitatud müntide materjali eest.

Rendituludes kajastatakse Eesti Panga koolituskeskuste renditulud, mis võrreldes 2001. aastaga on jäänud samale tasemele. Vara müügituludes on Eesti Pangale mittevajaliku põhivara ning laovarude müügitulu. 2002. aasta müügitulu kasvu on põhjustanud eelkõige vananenud riistvara ning inventari müük.

Muudest tuludest 2002. aastal moodustavad enamiku rahvusvahelise vahekohtu poolt Eesti Vabariigi kasuks välja mõistetud täiendavad arbitraažikulud, tagasi saadud kohtudeposiidid ning trükiste müügitulud.

## KIRJE 16 – PÕHITEGEVUSKULUD

2001. aasta põhitegevuskulud on ümber klassifitseeritud, et teha need võrreldavaks 2002. aastal kasutatud aruande esitlusviisiga. Erinevuseks on tegevustulude kajastamine tulude kirjel eraldi haldus- ja majanduskuludest ning rahatähtede ja müntide valmistamise kuludest. Varem esitati nimetatud kulud ja tulud tuludekulude aruande põhitegevuskulude hulgas kulusid vähendavate kirjetena. 2001. aastal moodustasid muud tegevustulud 1 206 000 krooni, millest 916 000 krooni oli kajastatud haldus- ja majanduskulude kirjel ning 290 000 krooni rahatähtede ja müntide valmistamise kirjel.

2002. aasta tegevuskulud suurenesid 2001. aastaga võrreldes 10%. Oluliselt tõusid võrreldes 2001. aastaga sularaha valmistamise kulud, infotehnoloogia kulud, avalike suhete ja publikatsioonide kulud ning amortisatsioonikulud. Võrreldes 2001. aastaga vähenesid õigusteeninduse ja -ekspertiisikulu, finantsvara halduskulu ning kinnisvara remondi- ja halduskulu.

2002. aasta 1. jaanuarist alustas tööd iseseisva eelarvega Finantsinspeksioon. Finantsinspeksiooni ja Eesti Panga vahel on sõlmitud koostööprotokoll, millega määratakse kindlaks Eesti Panga poolt Finantsinspeksioonile osutatavad teenused ja hinna kujunemise põhimõtted. Eesti Pank osutab Finantsinspeksioonile järgmiseid teenuseid: infotehnoloogia teenus, raamatupidamisteenus ning kinnisvara- ja haldusteenus.

Eesti Panga poolt Finantsinspeksioonile 2002. aastal osutatavate teenuste hinnanguline maksumus oli ligikaudu 11 miljonit krooni. Eesti Pank kattis Finantsinspeksiooni teenindamisega 2002. aastal seotud teenuste- ja amortisatsioonikulu täies ulatuses.

Eesti Panga 2001. aasta kuludes on kajastatud Finantsinspeksiooni ühe eelkäija – Pangainspeksiooni kulud, mis mõjutavad eelkõige personalikulude ning vähem haldus- ja majanduskulude andmete võrreldavust: 2001. aasta personalikuludes on 6,9 miljonit krooni ning haldus- ja majanduskuludes 1,1 miljonit krooni Pangainspeksiooni kulusid.

*tuh kr*

	2002	2001
<b>Personalikulu</b>	<b>-68 403</b>	<b>-69 403</b>
Palgad	-49 320	-50 416
Tagatised ja soodustused	-2 035	-1 760
Sotsiaalmaks	-16 788	-17 227
Töötuskindlustusmaks	-260	-

2002. aastal kahanes personalikulu võrreldes 2001. aastaga. Peamise põhjusena võib välja tuua töötajate arvu vähenemise: 1. jaanuaril 2002. aastal läks Eesti Pangast tööle Finantsinspeksiooni 23 töötajat, kes

aasta lõpu seisuga olid töötanud Pangainspektsiooni osakonnas. Elimineerides 2001. aasta kuludest Pangainspektsiooni osakonna personalikulud, saame võrreldavaks personalikulude kasvuks 10%. Personalikulud sisaldavad endas peamiselt palgakulu koos maksudega. Tagatiste ja soodustuste kulu moodustavad Eesti Panga töötajatele makstavad ühekordsed toetused, osaluspensioni hüvitised ning eluasemelaenu intressimääraga seotud erisoodustuste maksukulu.

2002. aastal jätkas Eesti Pank osalemist oma töötajate ja Eesti Panga nõukogu liikmete investeringutes vabatahtlikku pensionikindlustusse 0,4 miljoni krooni ulatuses. Lisaks sellele maksab Eesti Pank kahele isikule teenetepensioni tunnustusena Eesti raha- ja pangasüsteemi arendamisel osutatud eriliste teenete eest. Teenetepensioni suurus on 1,6kordne Eesti keskmine palk. 2002. aastal moodustas teenetepensioni kulu 0,2 miljonit krooni.

Rahatähtede ja müntide valmistamise kulud on 2002. aastal võrreldes 2001. aastaga suurenenud 9,7 miljonit krooni. 2002. aastal vermiti 10sendiseid käibemünte ja trükiti 25krooniseid pangatähti sularahavarude täiendamiseks ja sularahanõudluse rahuldamiseks. Samuti vermiti Eesti krooni taaskehtestamise 10. aastapäevale ning Tartu Ülikoolile pühendatud meenemündid.

Haldus- ja majanduskulu on võrreldes 2001. aastaga suurenenud 5,6 miljoni krooni võrra, eelkõige seoses kasutuskõlbmatu makse- ja arveldussüsteemi tarkvara mahakandmisega infotehnoloogia kuludes.

Seoses Eesti krooni taaskehtestamise 10. aastapäevaga suurenesid avalike suhete ja trükiste kulud.

Amortisatsioonikulud on tervikuna suurenenud 3,5 miljonit krooni, seda eelkõige raamatupidamise infosüsteemi ning makse- ja arveldussüsteemide tarkvara kasutuselevõtuga 2001. aasta lõpul ning 2002. aasta alguses.

*tuh kr*

	2002	2001*	2001
<b>Haldus- ja majanduskulu</b>	<b>-71 245</b>	<b>-65 647</b>	<b>-64 731</b>
Kinnisvara remondi- ja halduskulu	-10 892	-11 964	-11 221
Infotehnoloogia hoolduskulu	-15 729	-6 941	-6 941
Side- ja transpordikulu	-4 656	-6 307	-6 213
Avalikud suhted ja trükised	-8 259	-5 691	-5 651
Õigusteeninduse, -ekspertiisi ja kohtukulu	-1 798	-2 892	-2 892
Koolitus- ja lähetuskulu	-7 916	-7 162	-7 162
Finantsvara halduskulu	-9 591	-12 772	-12 772
Muud kulud	-12 404	-11 918	-11 879

\* Muudetud võrreldavaks vastavalt 2002. aastal kasutatud esitlusviisile.

## KIRJE 17 – ERAKORRALISED TULUD JA PROVISJONIDE NETOMUUTUS

Sellel kirjel kajastatakse kulusid ja tulusid, mis on seotud eraldiste ja provisjonide moodustamisega ning vähendamisega.

Peamised eraldistega seotud muutused olid tingitud riskivarade lepingu lõpetamisest ASiga Sampo Pank, mille tulemusena kanti 2002. aasta tuludesse 23,6 miljonit krooni. Lähtudes heast raamatupidamistavast ja kajastamaks võimalikult õiglaselt ja objektiivselt Eesti Panga poolt välja antud laene, moodustati 2002. aastal Eesti Panga laenuportfelli provisjon (vt Laenude ja muude nõuete provisjon).

tuh kr

	2002	2001
<b>Erakorralised tulud ja provisjonide netomuutus</b>	<b>22 684</b>	<b>83 887</b>
<b>Erakorralised tulud</b>	<b>23 896</b>	<b>83 887</b>
Tulu Rahvusvahelise Arvelduspanga (BIS) aktsiate müügist	–	81 755
Tulu Tallinna Börsi (TB) aktsiate müügist	–	941
Tulu lootusetute laenude laekumisest Eesti Hoiupangalt/Hansapangalt	–	62
Tulu lootusetute laenude laekumisest deposiidile Eesti Ühis pangas	288	422
Tulu muudest lootusetute nõuete laekumistest	–	707
Tulu Sampo Panga riskivarade realiseerimisest	23 608	–
<b>Kulu provisjonidest</b>		
Eesti Panga laenuportfelli provisjoni kulu	-1 212	–

## KIRJE 18 – KASUMI JAOTUS

Eesti Panga nõukogu kinnitas 1999. aastal kasumijaotuse strateegia kolmeks eelseisvaks aastaks. Selle lähtealuseks on vältida Eesti Panga omakapitali ja kohustustevaba välisvaluutareserve liiga kiiret vähenemist kesksete majandusnäitjate suhtes enne Eesti ühinemist Euroopa Majandus- ja Rahaliiduga.

Hinnanud 2002. aasta aprillis kasumijaotuse strateegiat, otsustas Eesti Panga nõukogu jätkata eespool nimetatud kasumijaotuse strateegiat ning kanda 2001. aasta kasumist riigieelarvesse 115 miljonit krooni ja eireservi 416 miljonit krooni.

## KIRJE 19 – TULETISTEHINGUD

tuh kr

Tuletistehingud	Lepinguline väärtus	Turuväärtus	
		Varad	Kohustused
<b>Kokku</b>	<b>4 640 044</b>	<b>85 867</b>	<b>-12 432</b>
Välisvaluuta <i>forward</i> tehingud	400 281	13 224	-12 416
Välisvaluuta <i>swap</i> tehingud	4 105 818	72 680	-16
Futuurtehingud	133 944	-37	–

Välisvaluutareserveid juhtimisel kasutatavate lõpetamata välisvaluuta vahetustehingute (*swap* tehingud) lepinguline väärtus 2002. aasta lõpus ulatus 4,1 miljardi kroonini. Nende lõpptähtjad langesid 2003. aasta algusesse. *Forward* tehingute lepinguline väärtus 2002. aasta lõpus ulatus 400 miljoni kroonini ning nende tähtjad langesid 2003. aasta algusesse. Futuurtehingute lepinguline väärtus 2002. aasta lõpus ulatus 134 miljoni kroonini ning nende tähtjad langesid samuti 2003. aasta algusesse.

## KIRJE 20 – POTENTIAALSSED KOHUSTUSED

tuh kr

	Jääk 2002. a lõpul	Jääk 2001. a lõpul
<b>Potentsiaalsed kohustused</b>	<b>102 951</b>	<b>321 562</b>
Garantii Euroopa Investeerimis pangale	84 864	102 428
Sampo Panga riskivarade katmise kohustus	–	201 892
BISi aktsiate 75%ne sissemaks mata osa	10 875	12 881
Lepingulised kohustused sularaha valmistamiseks	7 212	4 361

**Garantii Euroopa Investeerimis pangale**

1995. aasta 27. novembril sõlmiti Euroopa Investeerimis pangaga, Eesti Panga ja ASi Sampo Pank vahel võla-kohustuste uuendamise leping ja Euroopa Investeerimis pangaga ning Eesti Panga vahel garantiileping summas 10 miljonit eurot tähtajaga 2006. aastani. ASi Sampo Pank laenuvõlgnevus Euroopa Investeerimis pangale oli 2002. aasta lõpul 84,9 miljonit krooni (2001. aasta lõpul 102,4 miljonit krooni).

**Rahvusvaheline Arveldus pank**

Alates 1930. aastast eksisteerib tinglik kohustus Rahvusvahelise Arveldus pangaga (BIS) suhtes. See tinglik kohustus kujutab endast 75%st sissemaksmata osa Šveitsi kuldfrankides nomineeritud Rahvusvahelise Arveldus pangaga aktsiate eest, mille summa bilansipäeval oli 10,9 miljonit krooni (vt kirje 5).

**Rahatähtede ja müntide valmistamine**

2002. aasta lõpul ulatusid Eesti Panga lepingulised kohustused sularaha valmistamiseks 2003. aastal 7,2 miljoni kroonini (2001. aasta lõpul 4,4 miljonit krooni).